

263360

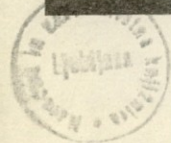
✓ COLORJEVE INFORMACIJE

2

FEBRUAR
LETO

1973
2

Člane delavskega sveta čakajo odgovorne naloge . . .

POGOVOR Z NOVIM PREDSED- NIKOM

Na občnem zboru naše osnovne sindikalne organizacije je bil za predsednika izvršnega odbora izvoljen Janko Tribušon. Po izvolitvi smo ga zaprosili za kratek pogovor:

1

Kakšna naj bo vloga sindikalne organizacije v našem podjetju?

„Na občnem zboru so bili sprejeti napotki za naše delo v prihodnjem obdobju. Vsekakor je to nadaljevanje že široko zastavljenega dela prejšnjega izvršnega odbora. Najbolj pomembna naloga bo izpolnjevanje 31. ustavnega amandmaja, vsekakor pa bomo navzoči pri razpravah oziroma odločitvah interne zakonodaje. Sodim, da bo treba dati večji poudarek praznovanju državnih praznikov, kjer naj bi sodeloval celoten kolektiv, ne le nekaj posameznikov. Tako bomo za dan žena pripravili lepo proslavo s pestro vsebino. Mimo zelo razvejene športne dejavnosti želimo naše ljudi pritegniti tudi v druge dejavnosti, ustanavljati sekcije, krožke...“

2

Kaj pa napovedana profesionalizacija predsednikov?

„S formiranjem novih samoupravnih enot bo profesionalizacija nujna, saj bo zahtevala celega človeka. Toda ob tem mislim, da bo s formiranjem večjega števila delovnih enot potreben tudi profesionalni tajnik samoupravnih organov.“

2

3

Kaj pa obveščena v kolektivu?

„Z začetkom izhajanja „Colorjevih informacij“ je obveščanje v kolektivu zelo dobro. Naše interno glasilo je od številke do številke boljše in uredniškemu odboru velja vse priznanje. Rad pa bi več prebral o delu naših družbeno-političnih organizacij.“

Za odgovore se Janku Tribušonu zahvaljujemo in mu želimo čimveč uspehov pri vodenju sindikalne organizacije!

BILANCA USPEHA ZA LETO 1972

Gospodarjenje podjetja v letu 1972 je bilo pogojeno z notranjimi in zunanji ukrepi, kot so:

1. devalvacija dinarja ob koncu leta 1971
2. visoka nelikvidnost jugoslovanskega gospodarstva in posledice multilateralne kompenzacije
3. metoda obračunavanja stroškov po direktnih stroških
4. obračunavanje osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu

Ti ukrepi so zahtevali maksimalne napore delovnega kolektiva za premagovanje težav v preskrbi s surovinami in zagotovitev izplačila osebnih dohodkov po sprejetem pravilniku od 1. julija 1972 dalje.

Na uspešnost poslovanja so vplivali naslednji kazalci:

I. OBRATNA SREDSTVA

V okviru stabilizacijskih ukrepov je zvezna skupščina izdala več zakonov in predpisov. V letu 1972 so bili problemi s plačili surovin, osebnih dohodkov in drugimi stroški. Posebno težavo je povzročila multilateralna kompenzacija, saj smo imeli žiro račun ca 10 dni blokirani. Naše podjetje je poravnalo svoje obveznosti po kompenzaciji, od mnogih naših kupcev pa do danes še nismo prejeli plačila.

Povprečno angažiranje obratnih sredstev — predvsem pa vezava dni posameznih vrst obratnih sredstev — je v zadnjih treh letih naslednja:

(Glej tabelo št. 1)

Povečana realizacija ni izraz samo povečane proizvodnje, temveč predvsem spremenjenega asortimaja in višjih cen.

Struktura obratnih sredstev in virov je po stanju 31. 12. 1972 v primerjavi s povprečnim stanjem v letu 1972 taka:

(Glej tabelo št. 2)

Navedena analiza kaže, da imamo znatno ugodnejšo strukturo sredstev (zaloge surovin) in virov sredstev (poslovni sklad za obratne namene) per 31. 12. 1972 kot povprečno v letu 1972.

Iz dane analize lahko spoznamo razmerje med lastnimi in tujimi viri:

(tabela št. 3)

TABELA ŠTEVILKA 1

	1970		1971		1972	
	din	dni	din	dni	din	dni
1. Terjatve od kupcev	26,969.398.—	83	33,469.466.—	86	35,589.453.—	79
indeks	100		124		132	
verižni indeks			100		106	
2. Zaloge surovin in materiala	15,223.447.—	71	20,677.471.—	62	15,869.122.—	46
indeks	100		136		104	
verižni indeks			100		77	
3. Zaloge nedokončane proizvodnje	5,853.670.—	22	5,652.721.—	16	5,718.668.—	20
indeks	100		97		98	
verižni indeks			100		101	
4. Zaloge gotovih izdelkov	3,020.695.—	11	3,472.708.—	10	3,570.290.—	12
indeks	100		115		118	
verižni indeks			100		103	
5. Vsega zaloge in terjatve	51,067.210		63,272.366.—		60,747.533.—	
indeks	100		123		118	
verižni indeks			100		96	
6. Realizacija izdelkov in storitev	116,632.077.—		140,331.348.—		162,566.364.—	
indeks	100		120		139	
verižni indeks			100		116	

TABELA ŠTEVILKA 2

Vrsta sredstev	Vezava dni	Povprečno v letu 1972	Struktura v %	Stanje 31.12.1972	Struktura v %
A. SREDSTVA					
1. Surovine	46	13,258.233.—	19	22,187.279.—	31
2. Pomožni material in embalaža	45	2,476.264.—	4	1,400.444.—	2
Vsega:	46	15,734.497.—	23	23,587.723.—	33
3. Nedokončana proizvodnja	20	5,718.668.—	8	6,979.400.—	10
4. Gotovi izdelki	12	3,570.290.—	5	4,518.959.—	6
5. Terjatve do kupcev	79	35,589.453.—	51	31,678.875.—	43
6. Avansi dobaviteljem		8,779.818.—	13	5,664.916.—	8
Skupaj:		69,392.726.—	100	72,429.903.—	100
B. VIRI SREDSTEV					
7. Obveznosti do dobaviteljev		25,105.835.—	38	19,413.527.—	27
8. Kratkoročni krediti		11,330.924.—	17	13,476.563.—	18
9. Dolgoročni krediti		1,966.850.—	3	1,960.488.—	3
10. Denarna sredstva		1,956.404.—	3	1,598.276.—	2
11. Rezervni sklad za obratne namene		2,761.376.—	4	1,277.098.—	2
12. Sklad skupne porabe za obratne namene		1,288.808.—	2	1,750.000.—	2
13. Poslovni sklad za obratne namene		22,370.768.—	33	33,456.223.—	46
Skupaj:		66,780.965.—	100	72,932.175.—	100
C. PRESEŽEK OZIROMA PRIMANJKLJAJ		-2,611.761.—		+ 502.272.—	

TABELA ŠTEVILKA 3

Vrsta	Povprečno	Razmerje v %	Na dan 31.12.1972	Razmerje v %
Lastna	28,377.356.—	42	38,081.597.—	52
Tuja	38,403.609.—	58	34,850.578.—	48
Vsega:	66,780.965.—	100	72,932.175.—	100

Vnašanje poslovnega sklada po zaključnem računu za obratna sredstva je bistveno spremenilo odnos med lastnimi in tujimi sredstvi. Takšno politiko narekuje tudi zakon o kritju zalog z lastnimi obratnimi sredstvi in dolgoročnimi krediti za obratna sredstva, objavljen v Uradnem listu SFRJ štev. 39/72. Kako smo zadostili zakonu na dan njegove uveljavitve, t.j. 4. 8. 1972, je razvidno iz teh podatkov:

1. Povprečne zaloge	din 25,158.080.–
2. Razpoložljivi viri trajnih obratnih sredstev	din 25,086.111.–
3. Manjkajoča trajna obratna sredstva	din 71.969.–

Ta manjkajoča sredstva smo v celoti pokrili z vnosom dohodka v poslovni sklad za obratne namene.

Iz že dane strukture obratnih sredstev je razvidno, da so se zaloge znatno povečale, predvsem surovine. Če vzamemo stanje 31. 12. 1972 kot normalno stanje zalog, kar lahko pričakujemo tudi za leto 1973, potem je kritje zalog v smislu zakona tako:

1. Zaloge na dan 31.12.1972	din 35,086.112.–
2. Razpoložljivi viri trajnih obratnih sredstev	din 35,410.352.–
3. Presegajoči viri	din 324.240.–

Pri vnosu vsega dobička v poslovni sklad za obratne namene komaj krijemo zaloge. Nujno je potrebno, da komercialni oddelek stalno spremlja gibanje zalog. Posledica nekritja zalog je prepoved vlaganja v investicije oziroma najemanje investicijskih kreditov. Dajanje sanacijskih kreditov pa zmanjšuje vrednost razpoložljivih virov trajnih obratnih sredstev.

II. OSEBNI DOHODKI

Pri delitvi dohodka zavzema posebno mesto delitev osebnih dohodkov. Leto 1972 je imelo dve obdobji. Prvo po starem pravilniku z večjim odstotkom ekonomskega uspeha in drugo obdobje novega pravilnika z višjo vrednostjo delovnih mest.

Zaradi izplačil po dveh pravilnikih primerjava med leti o višini povprečnih osebnih dohodkov ni najboljša. Precejšnje spremembe so med kvalifikacijami, kar je razvidno iz naslednjega pregleda: (tabela št. 4)

mest, posledica pa so višji osebni dohodki drugega polletja. Pri obravnavi gibanja osebnega dohodka moramo omeniti izračun mase osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu. V novem pravilniku imamo v celoti vgrajen sistem izračunavanja osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu. Izračun mase osebnih dohodkov je tak:

1. Kalkulativni osebni dohodki	din 13,261.878,45
2. Osebni dohodki s faktorjem stimulacije, ki znaša 41,7411 %	din 5,501.658,05
3. Vsega osebni dohodki	din 18,763.536,50
4. Izplačani osebni dohodki	din 18,405.670,15
5. Ostanek za izplačilo	din 357.866,35

Na podlagi prej navedenih finančnih kazalcev osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu in visokega zvišanja življenjskih stroškov v letu 1972 predlagamo izplačilo bruto osebnih dohodkov v znesku 350.000.- kot ekonomski uspeh meseca decembra 1972.

Delitev dohodka je izvedena in predlagana v višini din 18,755.670,15 in tako ne nastanejo obveznosti do republiških rezerv, niti nismo kršili določb samoupravnega sporazuma.

Najvišji osebni dohodek po samoupravnem sporazumu je dovoljen 7.501,00 din, izplačan pa je bil 5.357,37 din.

Iz civilnopravnega razmerja smo izplačali zunajim sodelavcem v letu 1972 81.444,60 din.

III. CELOTNI DOHODEK IN DOHODEK

Glej tabelo številka 5.

Iz danega pregleda je razvidno, da je celotni dohodek za 17,5 % večji kot leta 1971 in za 3,8 % nižji kot je bilo predvideno z gospodarskim načrtom. Na višino je vplivala

TABELA ŠTEVILKA 4

Povprečni osebni dohodek 1971, prvo in drugo polletje 1972					
Kvalifikacija	Povprečni OD 1971	Prvo polletje	Povprečni OD 1972		
			Indeks 1971-100	Drugo polletje	Indeks 1971-100
VKD	2.247,70	2.300,48	102,3	2.717,26	120,9
KVD	1.943,76	1.978,34	101,8	2.143,96	110,3
PKD	1.628,90	1.638,00	100,6	1.745,38	107,2
NKD	1.432,34	1.421,42	99,2	1.565,20	109,3
Vsega:	1.772,68	1.809,08	102,1	1.963,78	110,8
VSU	3.570,84	3.692,78	103,4	3.783,78	106,0
SSU	2.275,00	2.356,90	103,6	2.486,12	109,3
NSU	1.721,72	1.761,76	102,3	1.754,48	101,9
Vsega:	2.542,54	2.588,04	101,8	2.657,20	104,5
SKUPAJ:	2.023,84	2.074,80	102,5	2.207,66	109,1

Iz navedenega pregleda je razvidno, da so bila po novem pravilniku višje ocenjena delovna mesta predvsem v skupini VKD, KVD, NKD in SSU. Zato je zmotno mnenje, da imajo po novem pravilniku višje osebne dohodke pisarniški delavci, in tudi to, da smo zaradi izplačila ekonomskega uspeha imeli višje osebne dohodke v I. polletju. Ekonomski uspeh je bil v celoti zajet v vrednosti delovnih

povečana proizvodnja za 4,27 % (preračunano na iste cene), drugo pa je posledica spremenjenega asortimaja in višjih prodajnih cen. Ves porabljeni material pomeni 68,3 enot na 100 enot celotnega dohodka, kar je samo za 0,5 enot več kot leta 1971.

Zaradi korekture odstopanja od planskih cen materiala in višje vrednosti realizacije smo dosegli dohodka 34,973.392

	1971		Plan	1972		Indeks		
	Doseženo	%		%	Dejansko	%	1971=100	plan=100
Realizacija proizvodov in storitev	137,513.170,-	97,14	172,460.000,-	99,71	158,376.152,-	95,17	115,17	91,83
Realizacija materiala	2,818.178,-	1,99			4,190.212,-	2,52	148,69	
Drugi dohodki	1,237.623,-	0,87	500.000,-	0,29	3,835.642,-	2,31	309,92	767,13
Celotni dohodek	141,568.971,-	100,-	172,960.000,-	100,-	166,402.006,-	100,-	117,54	96,21
Porabljeni material – surovine in embalaža	78,015.732,-	55,12	119,120.000,-	68,87	103,496.361,-	62,20	117,77	91,17
Porabljeni material – razlika v ceni	14,200.182,-	10,03			5,104.277,-	3,07		
Porabljeni material – drugo	3,786.630,-	2,67	4,340.800,-	2,51	5,021.231,-	3,02	132,60	115,68
Vrednost prodanega materiala	2,766.326,-	1,95			3,962.018,-	2,38	143,22	
Materialni stroški	8,320.533,-	5,88	5,320.440,-	3,08	4,783.242,-	2,87	57,49	89,90
Amortizacija	3,248.160,-	2,29	6,399.000,-	3,70	5,423.184,-	3,26	166,96	84,75
Izredni stroški	3,219.710,-	2,27			3,638.301,-	2,19	113,00	
Dohodek	28,011.698,-	19,79	37,779.760,-	21,84	34,973.392,-	21,01	124,85	92,57
Obveznosti po pogodbah	1,503.008,-	1,06	2,000.000,-	1,16	2,270.019,-	1,36	151,03	113,50
Obveznosti po zakonu	1,040.292,-	0,73	1,186.726,-	0,69	1,323.994,-	0,80	127,27	111,57
Vkalkulirani osebni dohodki	14,442.689,-	10,21	18,741.000,-	10,82	17,320.624,-	10,41	119,93	92,42
Dobiček	11,025.709,-	7,79	15,852.034,-	9,17	14,058.755,-	8,45	127,51	88,69
Za OD iz dobička	1,932.071,-	1,36			1,435.046,-	0,86	74,28	
Za sklade	9,093.638,-	6,43	15,852.034,-	9,17	12,623.709,-	7,59	138,82	79,63
OD nad vkalkuliranimi in minulo delo	164.313,-				264.240,-			
OD ekonomski uspeh skupaj	1,767.758,-				1,270.807,-			
OD ekonomski uspeh izplačan	1,767.758,-				820.807,-			
OD za izplačati	-				350.000,-			
OD za kritje malice	-				-			
Skupni osebni dohodki	16,374.760,-	64,29	18,741.000,-	54,18	18,755.670,-	59,77	114,54	100,08
Skladi	9,093.638,-	35,71	15,852.034,-	45,82	12,623.709,-	40,23	138,82	79,63
Skupaj	25,468.398,-	17,99	34,593.034,-	20,-	31,379.379,-	18,86	123,21	90,71
Celotni dohodek na uro	136,70		146,45		153,27		112,12	104,66
Dohodek na uro	27,05		31,99		32,21		119,08	100,69
Dobiček na uro	10,65		13,42		12,95		121,60	96,50
Skupni OD na uro	15,82		15,87		17,28		109,23	108,88
Ure v realiziranih izdelkih	1,035.648,-		1,181.032,-		1,085.656,-		104,83	91,92

din oziroma 24,85% več kot leta 1971 in 7,4 % manj, kot je bilo predvideno v gospodarskem načrtu. Delitev dohodka se je gibala v smeri zadovoljive potreb po osebni porabi do višine osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu in za razširjeno reprodukcijo, pri tem pa kot vlaganje v obratna sredstva (glej tabelo št. 6).

V navedeni delitvi dohodka lahko ugotovimo močno povečanje pogodbenih obveznosti, kot so: obresti od kreditov za obratna sredstva in zavarovalne premije. Pri zakonskih obveznostih pa kaže največje povečanje – 4 % – stanovanjski prispevek zaradi 15 % povečanja osebnih dohodkov v absolutnem znesku.

Razmerje med osebnimi dohodki in skladi v primerjavi z letom 1971 je naslednje: (tabela št. 7)

TABELA ŠTEVILKA 7

Vrsta	1971		1972	
	din	%	din	%
Skupaj osebni dohodki	16,374.760,-	64	18,755.670,-	60
Skupaj skladi	9,093.638,-	36	12,623.709,-	40
Vsega:	25,468.398,-	100	31,379.379,-	100

Razmerje se je spremenilo v korist skladov zaradi načina izračunavanja osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu. Faktor stimulacije omogoča progresivnejšo rast skladov v primerjavi z osebnimi dohodki.

TABELA ŠTEVILKA 6

Delitev dohodka v primerjavi z letom 1971 je taka:					
VSEBINA	L e t o				Indeks 1971=100
	1971	struktura	1972	struktura	
Dohodek za razdelitev	28,011.698.–	100	34,973.392.–	100	125
– pogodbene obveznosti	1,503.008.–	6	2,270.019.–	7	151
– zakonske obveznosti	1,040.292.–	4	1,323.994.–	4	127
– vkalkulirani osebni dohodki	14,442.689.–	52	17,320.624.–	49	120
Dobiček	11,025.709.–	38	14,058.755.–	40	128
– osebni dohodek iz dobička	1,932.071.–	7	1,435.046.–	5	74
Ostanek za sklade	9,093.638.–	33	12,623.709.–	36	139
Skladi za razdelitev:	9,093.638.–	100	12,623.709.–	100	
– za nezadostno razvito AP					
Kosovo in Metohijo	2,457.045.–	27	2,846.668.–	22	116
– rezervna sredstva	2,938.352.–	33	699.468.–	6	23
– skupne rezerve	454.682.–	5	483.852.–	4	106
– sklad skupne porabe	2,000.000.–	22	1,500.000.–	12	75
– poslovni sklad	1,243.559.–	13	7,093.721.–	56	570

Uspešnost poslovanja nam poleg drugih kazalcev kažejo naslednji podatki na uro zaposlenega: (tabela št. 8)

TABELA ŠTEVILKA 8

Vsebina	Leto 1971		Leto 1972		Indeks 1971=100
	dejansko	planirano	dejansko	planirano	
Celotni dohodek	136,70	146,45	153,27	153,27	112
Dohodek	27,05	31,99	32,21	32,21	119
Dobiček	10,65	13,42	12,95	12,95	122
Skupaj osebni dohodki	15,82	15,87	17,28	17,28	109
Skladi	8,78	13,42	11,63	11,63	132
Ur	1,035.648	1,181.032	1,085.656	1,085.656	105

Na uspešnost poslovanja je izredno močno vplival odpis zapadlih, toda neplačanih terjatev nad 90 dni v smislu zakona o kritju 12,5 % odpisa le-teh terjatev v breme dohodka podjetja. Po stanju 31. 12. 1972 smo imeli višino terjatev starejšo od 90 dni: (tabela št. 9)

TABELA ŠTEVILKA 9

Vsebina	Osnova za odpis:	Znesek odpisa:
Kupci v državi	3,745.453,–	468.181,63
Toženi kupci v državi	4,211.891,35	526.486,42
Kupci v tujini	256.511,25	32.063,91
Druge terjatve (do zavarovalnice)	19.214,75	2.401,86
V s e g a :	8,233.070,35	1,029.133,84

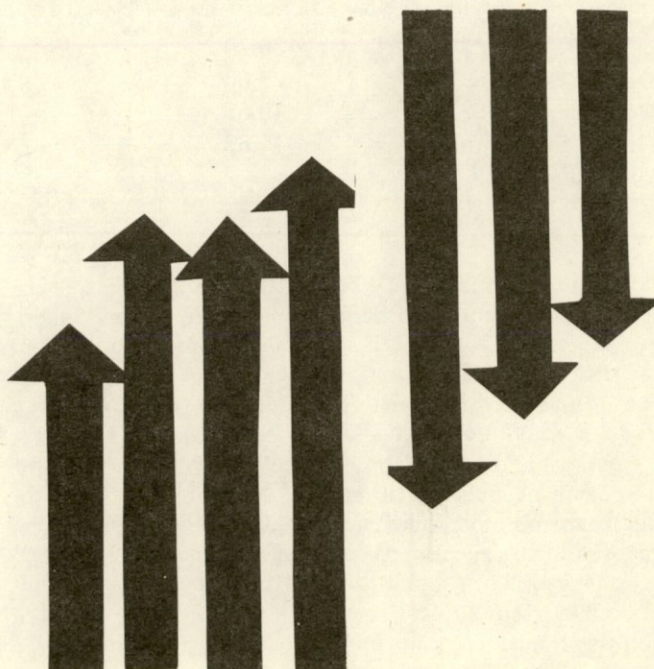
IV. SKLEP

Rezultati, doseženi v preteklem poslovnem obdobju in želje po učinkovitejšem in bolj organiziranem poslovanju so poročstvo, da bomo naloge tudi v prihodnje uspešno izpolnjevali. Z vso resnostjo in v skladu s stabilizacijsko politiko naše družbene skupnosti moramo izpolniti naloge, katere smo si zadali z gospodarskim načrtom za leto 1973. Pri tem pa moramo še posebno skrb posvetiti naslednjim nalogam:

1. izvršiti finančnega plana v skladu s perspektivnim razvojem podjetja,
2. usposabljanju kadrov, njihovem izobraževanju in izpopolnjevanju ter pravilnem razmeščanju po delovnih mestih,
3. izpopolnjevanju sistema samoupravljanja v skladu z ustavnimi dopolnili in doslednim uvajanjem v prakso,
4. izvrševanju sklepov in ukrepov po pismu predsednika ZKJ in IB predsedstva ZKJ ter družbenopolitičnih organizacij podjetja,
5. doslednem izvajanju dogovorov in nalog zavoda za organizacijo poslovanja pri uvajanju novih organizacijskih oblik,
6. v letu 1973 mora biti vse pripravljeno in izračunano za nagrajevanje po učinku in dosledno izvajanje obračuna stroškov, po navodilih in dogovorih zavoda za organizacijo poslovanja.

Medvode, februar 1973

A.V.

KRANJSKA GORA

Sindikalno tekmovanje v veleslalomu

Sindikalna tekmovanja v občinskem in mestnem merilu so postala že tradicija.

3. februarja 1973 je bilo občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu v Kranjski gori. Tekmovanje je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri mestnem svetu sindikatov Ljubljana. Naša sindikalna organizacija je poslala v boj 11 tekmovalcev. Tekmovalci so bili razporejeni v starostne skupine in še ločeno ženske in moški. Uspeh naših tekmovalcev je bil zelo lep, saj so zasedli zelo dobra mesta. Kot ekipa bi zasedli prvo mesto, vendar pa nismo imeli tekmovalca v najstarejši skupini pri moških. Rezultati tekmovanja so naslednji:

Ženske:			vseh tekmovalk
Kategorija C	3. mesto	Rezka Tome	5
Kategorija B	2. mesto	Milena Kržin	8
Kategorija A	1. mesto	Nuša Mrak	12
Moški:			vseh tekmovalcev
Kategorija EF	—		
Kategorija CD	5. mesto	Rado Cvajnar	57
	8. mesto	Jože Gostič	
	10. mesto	Jože Hočevnar	
	21. mesto	Dane Bitenc	
Kategorija AB	40. mesto	Marjan Primožič	124
	3. mesto	Vanja Matijevc	
	25. mesto	Jule Nardoni	
	74. mesto	Lojze Izlakar	

Tekmovanje je bilo v redu pripravljeno, vreme je bilo lepo. Sneg pa je bil premehak in moker, tako da so morali tekmovalci z visokimi startnimi številkami voziti v prvem delu proge že kar po zemlji in kamenju.

Tekmovalci, ki so se uvrstili med prvih 10 v posamezni kategoriji, so s tem avtomatsko izbrani za tekmovanje v republiškem merilu.

Pred nami pa je še tekmovanje v mestnem merilu, kjer bo udeležba zelo močna, vendar upamo, da bodo naši smučarji tudi tu uspešni.

Medvode, 7.2.1973

Lojze Izlakar

GLM- REVOLUCIJA NA SNEGU

Kaj je GLM? GLM je metoda poučevanja smučanja za vse kategorije smučarjev in pomeni prihodnost v smučarskem športu.

Izraz GLM je iz angleščine (Graduated Length Method) in pomeni stopnjevanje, prehajanje od krajših na daljše smuči. Vse spretnosti smučanja v paralelni tehniki si smučar najprej pridobi na zelo kratkih smučeh, dolgih 100 cm, nato pa že pridobljeno tehniko uporablja na 20 do 30 cm daljših smučeh, dokler ne pride do normalne dolžine smuči.

GLM metoda je preprosta in dostopna vsakemu. Bistvo je 13 GLM vaj, ki jih izvajamo v neprestanem ritmičnem vijuganju po strmini navzdol. Vaje vključujejo vse elemente smučanja v paralelni tehniki. Neprestana vadba GLM vaj omogoči smučarju veliko sproščenejšega smučanja in s tem hiter napredek.

Vse to omogočijo smuči GLM. Zaradi konstrukcijskih lastnosti kratkih smuči, smučar lahko veliko bolje izvaja vse vaje paralelne tehnike kontrolirano pri manjši hitrosti. Ko se vsega tega nauči na določeni dolžini, preide k daljšim, kjer uporablja enako — že naučeno tehniko — pri večji hitrosti. Klasična metoda ni omogočala takojšnjega zadovoljstva pri smučanju. Smučar se mora ukvarjati z napornim obračanjem dolgih smuči, kar ni prav nič zabavno, nakoplje pa si tudi veliko napak, ki jih potem nikoli več ne more popolnoma odpraviti. S smučmi in metodo GLM začetnik smuča paralelno že prvi dan. Do danes so bile to neuresničljive sanje. Smuči mu omogočijo takojšnjo zabavo na snegu. GLM smuči so veliko krajše in lažje, zato so varnejše. Obračanje ne zahteva posebnega napora. Dolgotrajno smučanje torej ne povzroča utrujenosti. GLM metoda je odlična tudi za dobre smučarje, ker si lahko z vajami odstranijo vse napake, ki so jih prej delali.

Še nekatere druge prednosti metode GLM:

- Smučarju daje že prva ura prave smučarske užitke. Kratke smuči veliko lažje in bolj kontrolirano obrača.
- Metoda GLM omogoča začetniku takojšnjo vadbo vseh vaj v paralelni tehniki in je primerna za vse vrste smučarjev. Starost ni ovira. Metoda je primerna za vse starosti — od 8-letnih otrok, pa do 60 let starih smučarjev.
- 100 in 120 cm dolge smuči so skonstruirane za kogarkoli, ne glede na težo, starost, velikost in smučarsko znanje.
- Ta metoda olajša učenje smučanja kondicijsko nepriljubljenim smučarjem. Obračanje kratkih smuči zahteva le minimalen napor.

GLM metoda pomeni napredek v smučanju. Poučevanje smučanja z GLM smučmi je naredilo smučanje za enega najlažjih športov.

Alojz IZLAKAR

Točenje nitrolakov v obratu Rakovnik . . .
„Pripomoček“ za dvigovanje sodov v istem obratu . . .

na novo so se zaposlili...

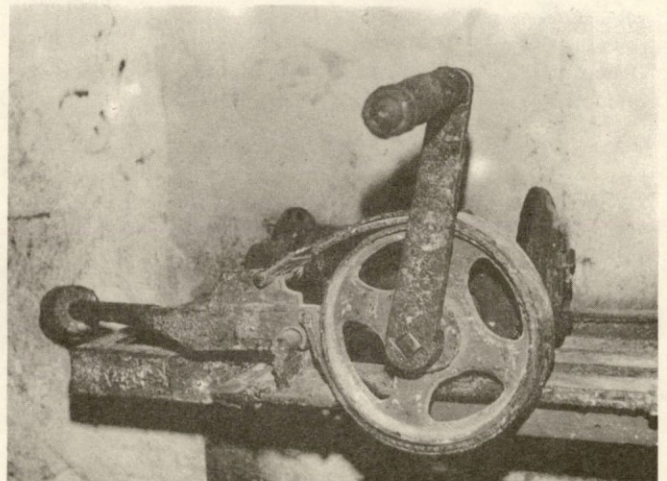
1. Ivan Šimić — za nedoločen čas v skladišču materiala, prevzem
2. Ana Velikovrh — za nedoločen čas v skladišču materiala, odprema
3. Boris Kivela — za določen čas v predstavnstvu na Reki
4. Roman Hošpel — za nedoločen čas v skladišču materiala, odprema
5. Erika Ribnikar — za nedoločen čas v finančnem sektorju

podjetje so zapustili...

1. Vladimir Ptiček iz skladišča materiala — odprema
2. Mladen Mihalec iz oddelka tehnične kontrole
3. Silva Vujasinović iz finančnega sektorja
4. Anton Tome iz transporta

čestitka

Saša Istenič iz oddelka mešalnice se je poročil — č e s t i t a m o !

podražitev

Po pričakovanju so stroški zidave oziroma adaptacije razvojnih laboratorijev večji od načrtovanih, in sicer zaradi poznejših sprememb pri funkcionalni razporeditvi prostorov. Prvotni znesek 2,555.000 dinarjev je „prekratek“ za 344.006,95 dinarjev, tako da bodo znašali skupni stroški zidave 2,899.006,95 dinarjev. Delavski svet je na 16. redni seji soglasno sprejel sklep o dodatnem financiranju.

Glede na bistveno dejavnost naše tovarne, to je proizvodnjo premazov za zaščito raznega materiala, bi v tem članku opisali, kaj je korozija in kako ravnamo pri antikorozijski zaščiti objekta z našimi barvami.

Ko govorimo o koroziji in antikorozijski zaščiti, mislimo predvsem na korozijo metala, in sicer v glavnem železa. Normalno pravimo — železo je zarjavelo ali korodiralo. Vzrokov za to navadno ne iščemo, pač pa skušamo z barvami preprečiti nadaljnjo korozijo. Marsikdo prebarva s kako barvo zdravo in morda že pobarvano površino, poleg tega pa tudi vsa druga zarjavela mesta. Čez 14 dni ali mesec pa se spet pokažejo na poprej zarjavelih mestih rjavi madeži. Nastane vprašanje, zakaj se to lahko zgodi v tako kratkem času.

Kdor se ukvarja s temi problemi, mora vedeti, da korozija ni le preprosta oksidacija nepobarvanega železa, pač pa je zelo kompliciran potek raznih kemijskih in elektrokemijskih reakcij, katerih ne moremo zaustaviti preprosto z enkratnim prebarvanjem z določeno barvo.

Tudi ko barvamo predmet, da bi dosegli lep estetski učinek, moramo imeti pred očmi, da zadostimo najprej antikorozijski zaščiti in šele nato estetiki.

Praktično je vse okrog nas, karkoli primemo v roko, izpostavljeno hitrejšemu ali počasnejšemu propadanju, odvisno od raznih dejavnikov zunaj nas samih, na drugi strani pa tudi od nas samih, kako te stvari vzdržujemo.

Železarne povečujejo proizvodnjo, arhitekti si izmišljajo nove oblike modernih, lažjih in varnejših konstrukcij.

Ker je železo močno občutljivo na temperaturne in druge spremembe, tedaj začne namreč hitro korodirati, so strokovnjaki v Ameriki skušali napraviti jeklo, ki bi imelo lastnosti bakra. Le-to namreč površinsko na zraku „oksidira“, dobi zelenkasto prevleko, ki ne dovoljuje nadaljnje oksidacije.

Rjasta prevleka ne varuje pred nadaljnjo oksidacijo. Zato so naredili novo nizko legirano jeklo, imenovano „ARMCO corten“, katero izpostavljeno atmosferilijam dobi najprej videz zelo rjastega železa, v obdobju 2 — 4 let pa spremeni barvo na temnejše, nato pa se proces oksidacije ustavi. Če je to res, bomo videli čez kakšno leto na veliki blagovnici „Globus“ v Kranju, ki je obložena z jeklenimi pločevinami ameriške proizvodnje.

Za zdaj je površina (po približno 2 letih) še „strašno“ rjasta in se rja tudi v plasteh lušči.

Ker ljudje niso poučeni o tej novi kvaliteti, je padlo že dosti pikrih na račun občinskih mož, da pustijo v centru mesta oblogo hiše z odpadnim železom.

Tudi sama Železarna Jesenice je naredila poskusno leguro, katero so uporabili blizu Globusa v Kranju za primerjavo.

Kljub tem poskusom, če uspejo ali ne, bo železo — jeklo kot gradbeni material še vedno problem št. 1 v antikorozijski zaščiti.

Statistike zahodnih držav kažejo, da propade na leto neka 20 % hkratne proizvodnje železa v Evropi, medtem ko znaša v Ameriki samo polovico tega, kar kaže na viden napredek na tem področju.

KAJ JE KOROZIJA?

Imamo 2 tipa korozije, in sicer:

a) korozijo, katero povzroča direktna kemijska oksidacija med železom in kisikom, pri kateri nastaja železov oksid. Ta proces gre ponavadi pri visokih ali vsaj višjih temperaturah;

b) korozijo, ki nastaja zaradi elektrokemijskih procesov, katere povzročajo predvsem atmosferski vplivi.

Pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da se razvija opazna in močna korozija pri normalni temperaturi, so, da morajo biti hkrati navzoči:

- nezaščitenost — golo železo;
- voda v tekočem ali parnem stanju;
- dovolj kisika.

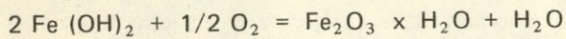
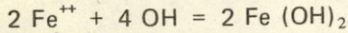
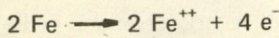
Železo v svojem sestavu ni homogeno. Na površini in v notranjosti imamo mikropovršine — imenovane „cone“, ki se med seboj razlikujejo tako fizikalno kot kemijsko. Med temi točkami — conami nastajajo zaradi razlik v sestavu tudi večje ali manjše razlike v potencialu.

Med dvema različnima metaloma ali conama v enem metalu, ki imajo različne potenciale, so pa med seboj povezani s prevodnikom ali elektrolitom, steče določen električni tok. Dokler so površine suhe in te posamezne točke ne povezuje noben prevodnik — elektrolit, ki bi spojil te cone z različnim potencialom, na površini kovine ni nobenih sprememb.

Če so pa površine vlažne, lahko nastopijo na teh površinah zelo velike spremembe. Voda ponavadi nikoli ni popolnoma čista. Iz onesnaženega ozračja pobira prah, SO_2 , CO_2 , Cl_2 in podobno. Tako postane dober elektrolit (prevodnik).

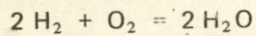
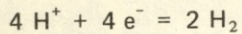
Ko pride na železno površino vlaga in spoji različne „cone“, nastopi na milijone mikrotokov, posamezne cone pa postanejo mikroanode (pozitivni pol) in mikrokatode (negativni pol).

Zaradi teh elektrotokov nastopi elektrokemijska reakcija, pri kateri prehaja železo na pozitivnem polu (anodi) v raztopino. Železo Fe prehaja v Fe^{++} (pozitivni ion) in Fe^- (negativni ion ali elektron). Reakcije se nadaljujejo po naslednji shemi:

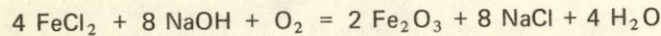
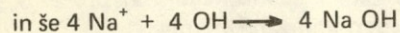
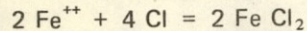
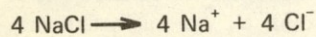

Zadnji produkt imenujemo rja, ki nastopa kot gobasti proizvod s slabo adhezijo v anodni coni.

Druga smer reakcije pa poteka takole:

V morski vodi poteka naslednji proces:

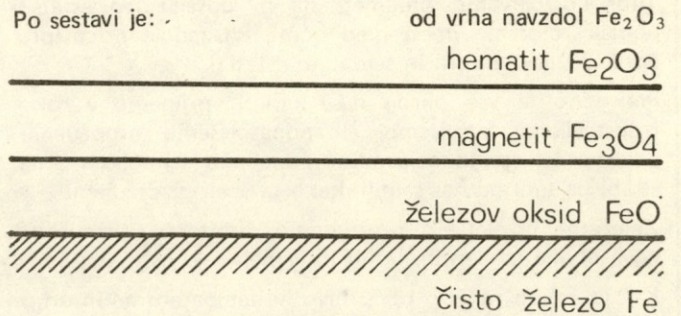

Potek reakcij nastanka rje prikazuje tale slika:

Izdelke iz železa – jekla dobimo pri obdelavi velikih kosov – „ingotov“. To so kosi litega železa od ca 200 kg do 2000 kg. Če hočemo iz tega dobiti pločevino ali profilno železo, potem moramo segreti ta „ingot“ do rdečega žara, nato pa ga obdelujemo z valjanjem pod visokimi pritiski. Že če tolčemo s kladivom po železu, čutimo da se je segrelo. Pri teh visokih pritiskih pa temperatura tega kosa še narašča. Poleg tega pa dostikrat brizgajo na to žareče železo še vodo, da dobijo pravilno temperaturo valjanja.

Pred našimi očmi nastaja na tem železu precej debela skorja, ki pri nadaljnjem valjanju sicer odpada, se pa spet takoj naredi nova.

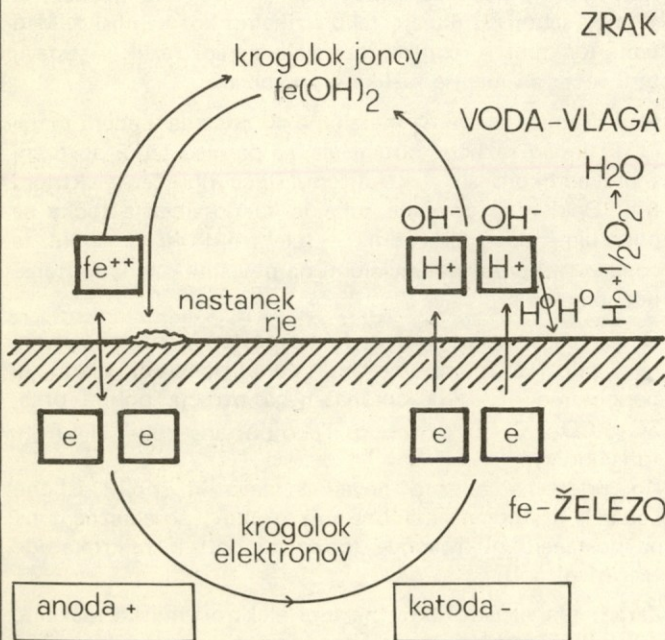
Ko se to železo v katerikoli obliki ohladi, vidimo na površini plavkasto kožo. To kožo imenujemo valjčno kožo, okujino ali tudi škajo. Je različna od čistega železa po videzu in kemični sestavi, debela pa je od 50 do 100 mikronov.

Ta koža tvori kompaktno snov, ki ob uvijanju profila počni in se tudi odlušči od osnovnega materiala. Ima manjši razteznostni koeficient kot čisto železo, je pa kemično dosti bolj obstojna od železa. Valjčna koža ima v primerjavi s čistim železom precej **višji električni potencial**. Dokler je koža na železu, obstaja stalna nevarnost, da bo prišlo do elektrokorozijske čistega železa in do odpadanja te valjčne kože. Zato je v našem interesu, da to kožo odstranimo na kakršenkoli način, če hočemo biti mirni pri nadaljnji zaščiti.

Iz tega prikaza vidimo, da je nastanek rje za nestrokovnjake res komplicirana zadeva. Razne okoliščine močno potencirajo nastanek korozije, druge pa ga spet zmanjšajo na minimum.

Pri reševanju antikorozijskih problemov moramo vedeti, kakšnim okoliščinam bo določena konstrukcija izpostavljena, da lahko strokovno predvidimo

1. način priprave površine
2. sistem zaščite, ki bi v določenih okoliščinah najbolj ustrezal.

Glede okoliščin moramo vedeti naslednje:

konstrukcija bo izpostavljena:

- a) zunanjim vplivom (atmosferilijam)
- b) bo v pokritem prostoru
- c) atmosfera bo navadna, industrijska, močno agresivna
- d) agresivna okolica bo kislá, lužnata ali oboje
- e) površine bodo suhe, mokre in kombinirano
- f) temperatura bo običajna, nizka, povišana, visoka.

Šele ko imamo vse te okoliščine, lahko ugotovimo kakšen sistem naj bi tem okoliščinam ustrezal.

Drag sistem bo verjetno ustrezal več okoliščinam, vsem pa tudi ne. Pri enem kvadratnem metru ne bomo gledali na ceno barve. Druga stvar pa so tisoči in več metrov oziroma milijoni dinarjev, katere moramo plačati več pri dražjem materialu. Žal, se vse prevečkrat postavlja pri nas vprašanje cene na račun kvalitete. Če je objekt drag in naj bi bil za dolga leta, potem prav gotovo ne smemo gledati na ceno.

Na zahodu, zlasti v Švici, je zaščita neke konstrukcije predpisana že ob izgotovljenem projektu. Odstopanje je lahko samo v korist boljše zaščite. Odgovorni kontrolorji kontrolirajo delo ob pripravi podlage do končnega premaza. Pri tem upoštevajo lastnosti vsake barve glede sušenja in debeline posameznega premaza. Upoštevajo vremenske okoliščine, ki močno vplivajo na potek dela in kvaliteto.

Skoraj da se jim ne more zgoditi, da bi barvali prek zarjavele podlage, da bi posamezni premaz premalo posušil, da bi pretrdo zasušil ali da bi se barvalo na vlažne površine in podobno.

Nove konstrukcije so vse najprej opeskane, nato metalizirane po schoop postopku s cinkom, prek tega pa še prebarvane z najbolj kvalitetno barvo. Tako ne more biti vprašanja vsaj minimalnega jamstva, saj je večina objektov že prek 20 let v eksploataciji z minimalnimi popravki mehanskih poškodb.

Za vse doslej znane kvalitete barv in tudi kompletne sisteme vemo, kolikšna minimalna debelina mora biti, da dosežemo primerno zaščito. Vsak posamezni premaz je porozen in pravimo, da en premaz ni noben premaz, ali drugače povedano, da je škoda vse priprave podlage, če smo dali en sam premaz za daljšo zaščitno dobo, ki bo že v kratkem odpadel ali propadel. S kompletnim sistemom bomo dosegli teoretsko popolnoma zaprto neprodušno plast, ki ne bo dopustila prehoda agresivnim snovem do kovinske podlage. V nasprotnem primeru nastopita korozija in odpadanje premaza. V večini primerov je boljše dati

en premaz več kot premalo, zlasti še pri antikorozijski zaščiti v agresivni okolici.

Vedno bolj se postavlja pri večjih delih vprašanje garancijske dobe. V tej garanciji so vključeni:

1. **izvajalec del**, ki mora dati investitorju garancijo za antikorozijsko zaščito za dogovorjeno dobo, da bo premaz ostal nepoškodovan oziroma ne bo prešel stopnje korozije, dogovorjene po evropski tablici RE korozijske stopnje;

2. **proizvajalec barv**, ki mora jamčiti za kvaliteto barve in pri večjih količinah za konstantnost kvalitete;

3. **investitor**, ki jamči, da so pogoji, ki jih je dal za določeni objekt, res taki in da se pridržuje predpisanega sistema z vsemi danimi pogoji. Ne sme skrajšati časov sušenja, ne zmanjševati števila premazov itd. zaradi eventualne pocenitve.

Pri takih delih bi morali imeti mi povsod svoj kontrolni organ, tako kot ga imamo sedaj pri ladijskih barvah (International Red Hand). Marsikatere reklamacije ne bi bilo s tem v zvezi, saj bi dokazali, da so npr. barvali ladjo ob slabem vremenu, zato da bi izpraznili dok, kar pa gre seveda v tem primeru na račun ladjedelnice ali lastnika ladje, ne pa na slabo kvaliteto barve. Če nismo navzoči, je šestokrat težko dokazati krivdo nasprotne strani.

O sami antikorozijski zaščiti z raznimi sistemi ne bi govorili, ker bi morali preobširno pisati za vsak primer posebej. Omenili bi samo to, da gre proces razvoja raznih veziv za barve precej hitro naprej.

Takoj po vojni smo izdelovali v glavnem le barve na bazi olja in nitroceluloze. Nekaj let kasneje so začele osvajati tržišče barve na bazi alkidnih smol (medoluxi in extra oplatin barve), ki jih uporabljamo za vse normalne razmere.

Nekaj let za tem so prišle k nam barve na bazi klorkaučuka, epoxy smol, desmodur — desmofena itd.; te imajo v antikorozijski zaščiti posebno mesto, zaradi svojih izrednih lastnosti, tj. odpornosti zoper razne kemične vplive.

Strokovnjaki iščejo še naprej univerzalno premazno sredstvo, ki bi bilo kos močnejši agresivni atmosferi in zlasti specialnim kemičnim razmeram, katere postavlja vedno močnejše in hitreje se razvijajoča kemična industrija v svetu.

Korozija pomeni v državnem merilu zelo veliko postavko, zato bi se morali vsi boriti proti korodiranju materiala, zlasti pa še člani naše tovarne, ki izdeluje vsa premazna sredstva za boj proti koroziji.

dipl. inž. Janko GRUDEN

**TOVARNA
BARV IN LAKOV
COLOR
MEDVODE**

Finančni direktor Aleksander Vavpotič poroča na seji delavskega sveta...

imenovanje

Delavski svet je na 16. redni seji imenoval za članico odbora za odpise in reklamacije tovarišico Jelko Modic, za namestnico pa Marijo Kukovec.

nadomestilo

Delavski svet je sprejel uradno tolmačenje člena 10 pravilnika o delitvi osebnih dohodkov delavcem, po katerem se računa povprečje glede pravic in nadomestila osebnega dohodka v primeru plačanih odsotnosti z dela. Ta čas se šteje od zadnjih treh mesecev, ko je delavec še delal.

uspela krvodajalska akcija

V soboto, 17. februarja se je 48 članov našega kolektiva odzvalo humani akciji – oddaji krvi na zavodu za transfuzijo krvi v Ljubljani. S številom darovalcev ne moremo biti zadovoljni, saj menimo, da bi take humane akcije zaslužile pozornost večjega števila članov našega kolektiva. Izgovori, kot so: imam slabo kri, ne počutim se najbolje... so prazni, saj je vsak krvodajalec pred oddajo krvi zdravniško pregledan. Ker je letos pred nami še ena akcija, upajmo, da bo odziv boljši.

COLOR SOUSTANOVITELJ JUGOBANKE

V smislu ustavnih določil iz zakona o poslovanju poslovnih bank se je konstituirala Jugobanka. Naše podjetje je bilo že doslej soustanovitelj Jugobanke z vplačilom v kreditni sklad z zneskom 500.000 dinarjev; zato je delavski svet sprejel sklep, da smo soustanovitelj Jugobanke tudi vnaprej z zgoraj navedenim deležem.

prikolica v zbilje

Delavski svet je na 17. seji sprejel sklep, da bomo gasilsko prikolico prodali Gasilskemu društvu Zbilje, ker jo v našem podjetju ne potrebujemo več.

solidarnostna akcija

Kot pomoč v nesreči našega sodelavca Draga Zemljaka je naša sindikalna organizacija izvedla nabiralno akcijo, kjer se je zbralo 2.640 dinarjev gotovine. Njegovi najožji sodelavci – saržerji – pa so še dodatno zbrali 760 dinarjev. Drago Zemljak se vsem iskreno zahvaljuje!

Naši mladinci so resno zastavili svoje delo . . .

DELO MLADINE

9. februarja 1973 smo imeli 1. mladinski sestanek v letošnjem letu.

Po najnovjšem spisku je v to organizacijo vključeno okoli 120 mladih, to je tistih, ki uradno še spadajo med mladino, četudi so že poročeni, imajo naraščaj in druge obveznosti.

120 mladincev smo povabili na sestanek. Odzvalo se jih je le 14, kar pomeni okoli 11,6%. Čeprav je bila udeležba tako skromna, smo se marsikaj dogovorili in se resno pripravili na delo v tekočem letu.

Navzoča pa sta bila tudi predsednik sindikalne organizacije Color – tovariš JANKO TRIBUŠON in sekretar OO ZK Color – tovariš VIKTOR VELKAVRH. Strinjala sta se z mnogimi našimi predlogi in nam dala pomembne napotke za delo.

Izvolili smo tudi novo predsedstvo, ker sta dosedanji predsednik in blagajnik odstopila.

Predsednica – JOŽICA LAHAJNER
 Podpredsednik – JANEZ BARLE
 Tajnica – ACA KEBER
 Blagajničarka – SLAVICA JAMNIK

Odbor pa sestavljajo:

Stane Jamnik
 Tjaša Drnovšek

Franc Kamin, ki je tudi referent za šport
 Nataša Barle
 Sašo Istenič
 Poldka Podakar

Imamo pa tudi dva zastopnika, ki zastopata MA Color pri občinski konferenci ZMS – to sta Janez Barle in Marija Strasner.

Delo, ki smo si ga zadali v letošnjem letu, bomo skušali izpeljati po načrtu. Upam, da bodo tudi tisti, ki se niso udeležili sestanka, priskočili na pomoč, da bomo s skupnimi močmi premagali ovire, ki jih ni malo.

iz dela OOZK "color" medvode

OO ZK je na svojem sestanku 15. februarja 1973 obravnavala integracijske procese s sorodnimi ali sosednjimi podjetji. Potrdila je zamisel, naj začne naše podjetje takoj vse potrebne razgovore in priprave za ustanovitev združenega podjetja, ki bi ga v začetku sestavljali sedanji podjetji „Color“ in „Donit“. Kasneje bi se k temu podjetju lahko priključila tudi druga podjetja.

S podjetjem „Helios“ naj začnemo takoj pripravljati, kar je potrebno za sklenitev pogodbe o tesnem poslovno-tehničnem sodelovanju, ki obema podjetjema lahko že takoj v začetku prinese velike koristi. Končna zamisel pa je, da se tudi podjetje „Helios“ po rešitvi nekaterih prob-

lemov enakopravno vključi v združeno podjetje, seveda če bo to v njihovem interesu.

OO ZK je nadalje obravnavala tudi ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela v podjetju. Takoj, ko bodo izdelane potrebne analize, naj celotni kolektiv pove svoje mnenje o enotnem (ena temeljna organizacija) ali deljenem podjetju (več temeljnih organizacij). Rok še ni določen, vendar bi se morali o tem izreči vsaj do konca meseca marca.

Tudi stanovanjska problematika je bila predmet razprave na sestanku. O stanovanjih zadnje čase zelo veliko govorimo in razmišljamo, in vse to mora prispevati k rešitvi še preostalih stanovanjskih problemov.

V.V.

ali bi bili za to..?

Od dne do dne zahteva od nas življenje in delo večje napore in z vsakim dnem se počutimo vse bolj utrujeni. Da ostanemo zdravi in sposobni za delo, moramo tudi počivati in si s počitkom in razvedrilom pridobivati novih moči. Oblike počitka so različne za telesno in duševno utrujenost.

Kdor fizično težko dela, se bo med odmorom in po delu odpočil tako, da bo posedel ali se ulegel. Drugi, ki je ves čas sključeno računal in pisal, se bo bolj spočil s kratkim sprehodom po svežem zraku.

To uvodoma, ker moramo tudi v našem podjetju spremeniti nekatere navade, ki so se trdovratno ohranile že desetletja. Morda bo to v začetku povzročilo presenečenje ali celo odpor. A pojdemo pogledat v druga zelo uspešna podjetja, kjer imajo te zadeve že dolgo urejene in spoznali bomo njihovo koristnost. Na kaj mislim?

1. Med malico nam vedno ostane vsaj 10 minut ali še več časa, ki ga zelo slabo izkoriščamo. Večina delavcev, ki delajo v pisarnah, kar steče nazaj v svoje sobe, namesto da bi se sprehodili po svežem zraku, posedeli na soncu ali celo zaigrali kakšno športno igro.

Delavci, ki delajo v obratih pa posedajo na obrnjene hobočke, namesto da bi posedali na pravih klopih v lepo urejenih parkih. Kadar vidim sedeti naše delavce na golih tleh, me zelo prizadane, da doslej še nismo uredili te zadeve.

2. Med malico in med odmorom bi lahko uvedli tudi glasbo. Malica se zato ne bi čisto nič manj prilegla in namesto, da bi še kar naprej mislili o težavah pri delu, bi se ob glasbi malo sprostili in jih pozneje lažje premagali.

3. Delavci v obratih sedaj pokadijo svojo cigareto v pred-sobju stranišč, sedeč na obrnjeni embalaži. Postavimo tja prave stole, prav tako tudi v garderobe, kjer sedaj delavci sedijo na deskah.

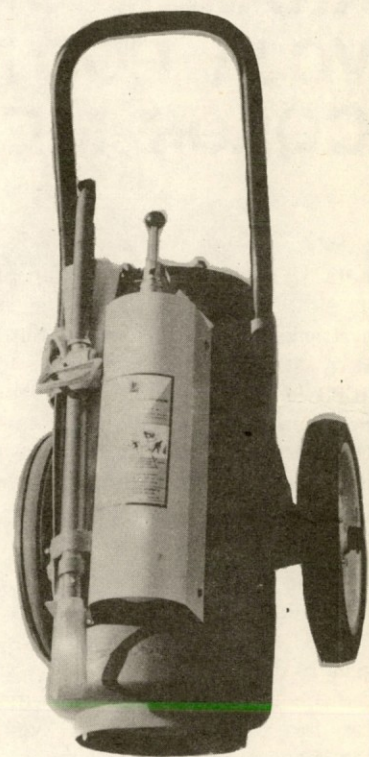
4. Poleg Dela, ki je sedaj razgrnjen v vseh obratih, bi razgrnili tudi druge časopise; zakaj ne tudi Pavlihe?

To je samo nekaj zamisli, za izvedbo katerih bi potrebovali zelo malo denarja, bi pa nam vsem lahko veliko pomenile. Če bi bili vsi za to, ne bi bilo nobenih ovir.

Prosim bralce Colorjevih informacij, naj sporočijo uredništvu svoje mnenje o tem.

Viktor VELKAVRH

prevozni gasilni aparati S 50 kg

Prevozni aparat na suho gašenje nam rabi za gašenje lahkovnetljivih tekočin, plinov in električnih naprav. Aparat pripeljemo na kraj požara, spustimo prednji del na tla, iz pritrdilca snamemo cev, z ročnikom jo razvijemo, nato izvlečemo varovalko na jeklenki in sprožimo. Ko pride CO₂ v aparat, izpodriva pred seboj vso količino prahu na prosto in tako ustvarja delovni pritisk.

Aparat izpraznimo v 22 sekundah, domet je od 10–12 m, če pa na ročniku prekinjamo snop prahu, gašenje podaljšamo in je postopek gašenja tudi bolj učinkovit. Zato imajo prevozni aparati veliko večjo prednost pri gašenju, ker z njimi lahko gasimo večje požare; zaradi večjega dometa pa se ni potrebno približevati ognju. Seveda morajo biti aparati dobro vzdrževani, ker jih bomo le tako uspešno uporabljali.

Gasilni prah, ki ne gori in ne vpija vlage, je sestavljen iz sode bikarbone in cinkovega stearata. Ti dve kemikaliji imata vsaka svoje značilnosti: soda bikarbona se pri večji toploti raztopi v vodno paro, ogljikov dvokis v sodo, zato ima kar tri gasilne učinke. Voda je sredstvo, ki ohlaja, ogljikov dvokis učinkuje zaradi svoje teže, saj je 1,5-krat težji od zraka, ostanek sode pa napravi prek gorečega predmeta skorjo oziroma prevleko, ki prav tako zapira dostop zraka in zato mora gorenje prenehati. Cinkov stearat, ki je primes sode bikarbone preprečuje, da se zaradi vlage vsebina ne bi sprijela v kepice, kar bi onemogočilo delovanje aparata. Cinkov stearat tako vpija vlago, da je v aparatu vsebina vedno suha. Cinkov stearat je fin bel spoliran prah, ki ne gori in je slab prevodnik toplote. Zmes sode bikarbone in cinkovega stearata je v naslednjem razmerju: 80 % sode bikarbone in 20 % cinkovega stearata. Poleg cinkovega stearata uporabljamo lahko še drug organski negorljiv prah, ki ima isto lastnost kot cinkov stearat.

S tem člankom končujemo opis ročnih in prevoznih aparatov, s katerimi se na delovnem mestu vsak dan srečujemo.

Štefan LUŠTREK

KRATEK OPIS RAZVOJA PODJETJA COLOR MEDVODE

Leta 1832 je začel v Ljubljani prvi izdelovati barve slikar in pleskar Hauptman. Podjetje je bilo leta 1895 prodano avstrijskemu proizvajalcu barv in lakov A. Zankel & Söhne, k tej firmi pa je leta 1904 pristopil še Franc Medic. Leta 1908 je Ljubljčan Franc Ivančič postavil v Medvodah prvi kamen tovarni olja, oziroma temeljni kamen tovarni COLOR. Po treh letih je prešla oljarna v last Nemca Hutterja in končno leta 1923 v posest Franca Medica, Ivana Rakovca in Zankla. Leta 1925 pa je postal Medic izključni lastnik podjetja.

Delovno področje je zajemalo ljubljansko centralo, obrat v Medvodah in obrat odkupljenega mlina Bistra v Domžalah, kjer je tekla proizvodnja suhih barv in škroba. V medvoški tovarni je podjetje predelalo nekaj sto vagonov oljnega semena na leto. Iz olja so kuhali firnež in oljnate barve ter lake v najrazličnejših kvalitetah. Ostanek lanenega semena pa so v obliki lanenih pogač razprodajali delno doma, delno pa v izvoz. Za industrijo so izdelovali nitrocelulozne lake in razne oljnate barve. Leta 1927/28 se je proizvodnja razširila še na očetno kislino in cinkovo belilo s suho destilacijo surovega cinka. Ta oddelek je bil kasneje prestavljen v domžalski obrat, ki je pripadal isti firmi.

Neposredno pred drugo svetovno vojno so v obratu v Medvodah proizvajali laneno olje, firnež, steklarski kit, nitrocelulozne, alkoholne in druge lake kot tudi razne pigmente za potrebe drugih industrij in obrti. Leta 1941 se je okupator polastil proizvodnih sredstev, tako tudi Mediceve tovarne in demontiral vrsto naprav, zaradi česar so morali opustiti proizvodnjo cinkovega belila, očetne kisline in nekaterih drugih izdelkov. Šele osvoboditev je prinesla tudi za to podjetje boljše perspektive.

Leta 1945 do 1946 so prenesli osrednjo dejavnost podjetja v Medvode, obrat v Domžalah pa se je osamosvojil kot Kemična tovarna Domžale. Od 22. novembra 1946 je podjetje poslovalo pod imenom Tovarna olja in firneža Medvode, sedanje ime COLOR pa je dobilo z registracijo dne 6. junija 1952. Leta 1949 se je COLOR združil s tovarno lakov Helios Domžale, ki je prevzela dediščino nekdanje tovarne „Marks“. Prizadevanja za enotni proizvodni program za lažje doseganje planskih nalog se niso uresničila zaradi administrativno izvedene fuzije, zato je prišlo že leta 1952 do ponovne odcepitve.

Značilna smer povojne proizvodnje se je izražala v osvajanju sodobnih tehnoloških postopkov in prehajanju na čisto barvarsko področje. Opustili so predelavo oljnega semena, proizvodnjo olja in drevosana, preparata za uničevanje ameriškega kaparja in proizvodnjo steklarskega kita. Težišče so prenesli na proizvodnjo oljnih in sintetičnih barv, lakov in emajlov, specialnih premaznih sredstev za potrebe industrije, železnic in ladjedelništva.

Podjetje COLOR se je srečalo z nešteti težavami predvsem zaradi izrabljenega in amortiziranega strojnega parka, zaradi česar je bilo težko dohajati hitro naraščajoče potrebe. Zaradi vse večjih težav je bila edina trajnejša rešitev temeljit rekonstrukcijski načrt.

Leta 1957/58 je podjetje kupilo vrsto novih strojev, med katerimi velja omeniti predvsem valjčne stroje, centrifugalne naprave ter v novi zgradbi montirane naprave za proizvodnjo alkidnih smol. Pomemben korak v rekonstrukciji tovarne je bil storjen s preselitvijo obrata za proizvodnjo nitroceluloznih lakov v Rakovnik. S tem je bilo rešeno požarnovarnostno vprašanje ter ustvarjena možnost za povečanje proizvodnje.

Jeseni leta 1962 je bil izdelan investicijski program z idejnimi projekti za rekonstrukcijo tovarne. V tem investicijskem programu je bila predvidena rekonstrukcija vseh obstoječih proizvodnih objektov, tako da bi po 3 letih investiranja dosegli kapaciteto 20 tisoč ton proizvodnje. Takratni finančni položaj ni dovoljeval širokega investiranja, zato se je DS odločil, da rekonstrukcijo in razširitev podjetja izvede v etapah, ustrezno z razpoložljivimi sredstvi. Na obstoječi lokaciji ni bilo več prostora za postavitev zgradbe za obrat proizvodnje alkidnih smol, zato so poiskali novo lokacijo, in tam stojijo danes naši novi proizvodni obrati v Preski.

Z izpopolnjenim strojnimi parkom in izboljšano tehnologijo se je že leta 1965 dvignila proizvodnja v stari tovarni na 11 tisoč ton. Kljub zvišani proizvodnji pa so bili odjemalci vedno bolj nezadovoljni zaradi nepravčasnih dobav, ker je bila takratna proizvodnja že vnaprej razprodana in razdeljena. Ob obravnavanju tega problema se je leta 1966 DS odločil za revizijo investicijskega programa in glavnih projektov. Sprejet je bil koncept gradnje nove tovarne na novi lokaciji v Preski. Ta odločitev se je razlikovala od prejšnjega sklepa rekonstrukcij po tem, da smo prenehali obnavljati staro tovarno, ki se ni mogla več razvijati zaradi stisnenosti med cesto Ljubljana—Kranj, železniško progo Ljubljana—Kranj, cestnim dohodom k železniški postaji Medvode in cesto Medvode—Preska. Oddani so bili nalogi za projektiranje sodobne tovarne barv in lakov z možno kapaciteto do 60 tisoč ton proizvodnje na leto. Ob sprejetju tako razširjenega in smelega programa smo upoštevali dejstvo, da je bila proizvodnja in poraba premaznih sredstev v naši državi še precej pod povprečjem industrijsko razvitih držav. Program proizvodnje je bil usklajen z razvojem jugoslovanskih potreb in perspektiv za povečan izvoz.

K.C.

PRIPIS UREDNIŠTVA

Ta kratek sestavek objavljamo zato, ker je od začetka objavljanja zgodovinskih posnetkov naše tovarne precej delavcev izrazilo željo, da bi objavljali tudi sestavke o zgodovini Colorja. V arhivih našega podjetja pa, žal, nima mo dosti gradiva, predvsem pa ne takega, ki bi bilo zanimivo. Zato smo se v uredniškem odboru domenili, da bo glavni urednik Franci Rozman skušal s pogovori s posameznimi starejšimi člani in z upokojenci ugotoviti zanimivosti razvoja tovarne pred in med drugo svetovno vojno.

Vabimo vsakogar, ki bi karkoli vedel oziroma se česar spominjal, naj se oglasi pri Franciju Rozmanu in mu to pove. Vse tiste pa, ki do njega ne morejo, prosimo, naj mu sporočijo svoj naslov in pa čas, kdaj naj bi jih Franci Rozman obiskal in se z njimi pogovoril.

Vse informacije bomo honorirali.

ODGOVORNI UREDNIK

na pomoč

Dne 20. januarja 1973 so se člani industrijskega gasilskega društva zbrali na letnem občnem zboru. Ugotovili so, da preteklo leto lahko označimo kot leto izpopolnjevanja naše poklicne enote v sklopu celotnega društva, kakor tudi izpopolnjevanju vseh požarnovarnostnih naprav in objektov v posameznih obratih. Naša dežurna desetina pomeni jedro aktivnosti in celotnega udejstvovanja naših gasilcev.

V preteklem letu so gasilci uspešno intervenirali tako doma kot tudi zunaj. Za posebno uspelo intervencijo v tovarni „Slovenijales“ v Medvodah so dobili tudi pismeno zahvalo, saj je bila takrat zaradi njihovega posredovanja škoda, ki je nastala pri požaru, veliko manjša, kot bi bila, če se naša enota ne bi vključila v gašenje požara.

Po poročilih predsednika, poveljnika in blagajnika se je razvila živahna razprava, v kateri so gasilci ugotavljali, da se je z oblikovanjem poklicne brigade pri nas marsikaj spremenilo. Posamezni delavci, ki so prej aktivno sodelovali v preventivnem delu, sedaj mislijo, da je samo poklicna enota tista, ki naj skrbi in odpravlja morebitne vzroke požara. Vse premalo je po njihovem mnenju angažiranosti in zato so pred poklicno enoto še toliko večje naloge.

Zbor je torej izzvenel pod geslom „na pomoč“, ki ni samo gasilski pozdrav, ampak predvsem prošnja, naj bi se vsi na svojem delovnem mestu zavedali nevarnosti požara in dolžnosti, da morajo s poklicno enoto sodelovati.

pravilna rešitev slikovne križanke iz prejšnje številke

ŠARŽIRNICA
 ROLA
 NOVIVELUR
 MICKA
 ANAGRAM
 JODJ
 AVAR
 D
 M
 OTOŽEN
 AVAR
 BOBNA
 OTOB
 LEGENDA
 MARASKA
 OZEBLINA
 KAR
 KRAL
 RANE
 DR
 NACIST
 JLA
 RACA
 ICI
 ALJ
 JPE
 R
 JANANA
 NOS
 DADAM
 A
 S
 DNINAR
 TWA
 ONI
 ODLIV
 SILVESTER
 ROVOTK
 EMERIK
 ANONSA
 KARAVELA

zahvala poljskih sindikalistov, ki so bili na obisku v naši tovarni

ZWIĄZEK ZAWODOWY *chemików*

ZARZĄD GŁÓWNY
 KATOWICE, DĄBROWSKIEGO 23

KATOWICE, DNIA 9.1. 1973 R.

22. 1. 1973

SINDYKAT DELAVCEV INDUSTRIJE
 IN RUDARSTVA JUGOSLAVIJE
 REPUBLIČAI ODBOR ZA SLOVENIJO
 LJUBLJANA

Szanovni Towarzystwo,
 Otrzymałszy przesłane nam zdjęcie.
 Jest to dla nas miła i cenna pamiątka.
 Prosimy przesłać serdeczne podziękowania towarzystwom z
 "COLORU" i pragnąc wyrazić dla Was również gorące podziękowania.
 Załączony dla wszystkich towarzystw z Waszego Związku
 przyjacielskie pozdrowienia.

Towarzysz POKLAK
 Przewodniczący

...razdeljene vse tri nagrade

Za nagradno križanko iz prve letošnje številke smo prejeli 65 rešitev. Tokrat smo izvedli žrebanje v mešalnici nove tovarne. Komisija v sestavi Sašo Istenič, Fani Bezljaj in Franci Krelj je izžrebala 1. nagrado v znesku 60 dinarjev, ki jo prejme dipl. ing. Janko Gruden iz razvojnega sektorja, 2. nagrado v znesku 40 dinarjev, ki jo prejme Cvetka Širok iz priprave dela, in 3. nagrado v znesku 20 dinarjev, ki jo prejme Vida Tehovnik iz mešalnice. Nagrade bodo izžrebancem izplačane skupaj z osebnim dohodkom za mesec februar 1973. Čestitamo!

Reševalce križank opozarjamo, da je rešitev treba vpisati čitljivo, brez popravkov, ker jih sicer pri žrebanju ne bomo upoštevali. Rešujte najprej s svinčnikom in nato pravilno rešitev poudarite s peresom ali kemičnim svinčnikom!

Colorjeve informacije štev. 2 (13), leto II, februar 1973. Izdaja vsak mesec v nakladi 650 izvodov delovna skupnost Color Medvode. Glasilo ureja uredniški odbor: dipl. prav. Mirko Korinšek (odgovorni urednik), Franci Rozman (glavni urednik), ing. arh. Janina Ferjančič, ing. Rihard Pevec. Fotografije: Franci Rozman. Oprema: Andrej Verbič. Tisk: Dopisna delavska univerza v Ljubljani, Parmova 39.

NAGRADNA SLIKOVNA KRIŽANKA št. 3

				SESTAVIL: FRANCI ROZMAN	POSO- JILO	LEPOTI- ČENJE	DOLGO- REPA PAPIGA	ZAGREB. PODJETJE	AUTOM. OZNAKA ITALIJE	NEKDANJI NOGOMET. HAJDUKA	4. IN 8. ČRKA ABEC.	VELE- TRGOVI- NA	
				UJEMA- NJE GLASOV					ELEKTRO GOSP. MARIBOR ITAL. KAMION				
				VOJAŠKI ODDELEK								KISIK	
												NORVEŠ- KA KONEC POLOTOKA	
GVATE MALA	VRSTA PSA	OS. ZAIMEK	OER- STED	NEMŠKA INDUST. DRUŽBA	DESETA ČRKA ABEC.	AM. IZRAZ ZA VSE V REDU POKRIVALO		NAPRAVA ZA M. ČASU DOVOZ					
MESANJE DVEH TEKOCIŃ					KAZAL. ZAIMEK REP. SAN MARINO		POKRIT POVRŠ. MERA				POMOR- SKO PODJETJE		
VRSTA DALJNO- GLEDA						MOŠKO IME				JOD VANADIJ			
OSEB. ZAIMEK		VISOKA ŠOLA	EVROPSKA GOSP. SKUPNOST GL. ŠTEV- NIK			GRŠKI BOG LJUBEZNI ŠPORTNI- CA			VALJEVO TRAV. RASTL.				
PECIVO				MESEC IGRALNA KARTA			ZAGREB. TOV. PERILA SKANDIJ			AUTOM. OZNAKA NEMCDE HRV. SKLAD.			
PREB. IRANA					TOVARNA AUTOMOB. SARAJEVO			RIMSKI BOG LJUBE ZNI SEZNAM NASLOVOV					
AUTOM. OZNAKA MADŽAR- SKE	ZMEDA KALCIJ				LUKSEM- BURG KEM. ELEMENT		PORTUGAL REKA SELEN						
BAKER NAVEDEK			YANADIJ KOPERSKA TOVARNA	VINJAK 14. ČRKA ABEC.			NAS IZ- DELEK SOŠED. ČRKI						
TUJA OK- RAJSAVA ZA KAL- KULACIJO				IZ PODNEB NK ŽID. ŽEN. IME					ŽENSKO IME	KOBILICA IVANA PLUTOVI- NA			
AUTOM. OZNAKA SOŠED. DRŽAVE	TEMELJNA IZOB. SKUPNOST RUSKA SOC. REPUBLIKA				NIKELJ		AMER. FILM. IG- RALEC 5. ČRKA AB				DUŠIK REKA V EGIPTU		
STRAH					REKA V INDIJI			JUDOVSKO LJUDSTVO 15. ČRKA ABCEDE					
VRSTA CIGARET					JOŽE JAVORNIK 21. ČRKA ABCEDE		KEMIČNI ELEMENT ROMUNIJA						
MENIČNI DOLŽNIK						POVRŠ. MERA		PREKLA					

Za pravilno rešitev slikovne križanke razpisujemo tri nagrade:

1. nagrada 60 dinarjev
2. nagrada 40 dinarjev
3. nagrada 20 dinarjev

Križanke oddajte v splošni sektor z oznako „Nagrada križanka – Colorjeve informacije“ do vključno 10. marca 1973. Vsakdo lahko sodeluje le z eno križanko. Obilo sreče!

MISLI

Čeprav se oddaljuješ od starta, to še ne pomeni, da boš kmalu na cilju!

Komur vest vedno nekaj očita, je poštenjak!

Pri jemanju so nekateri že v komunizmu!

Za dvig standarda moramo zmanjšati – potrošnjo!

Vse kaže, da so med statistiki sami – humoristi!

Manjka nam kritikov za samokritiko!

PODOBNOST

Verjameš, da me Janez spominja na gasilni aparat S 6!

Zakaj pa?

Zato, ker ga moramo vsako jutro pretresti, da se zbudi!

NEJEVOLJA

Ti, zakaj pa je Marjan tako slabe volje?

Včeraj je bil devalviran.

Kako devalviran?

Čisto zares. Na disciplinski obravnavi je dobil javni opomin.

AKTUALNO

Zanima me, kdaj bo prišel za mano tisti, ki me je zamenjal na vodilnem mestu!?

OGLAS

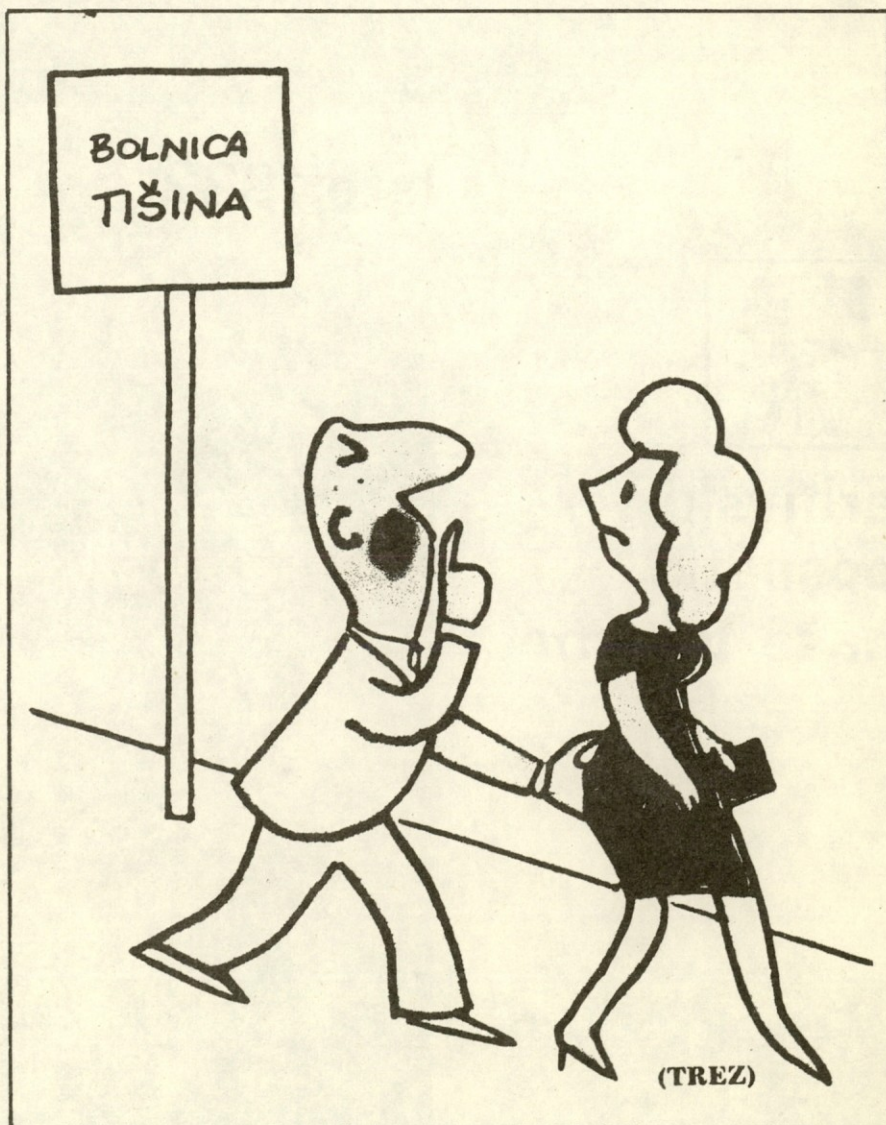
Izgubil sem deset let, ker nisem študiral. Kdor bi moja leta našel, naj jih vrne proti nagradi!

ANKETA

Med anketo o prezaposlenosti osebja na železnici je spraševalec vprašal anketiranca:

„Ali nosite delo tudi domov?“

„Ne,“ je odvrnil vprašani, „sem strojevodja.“

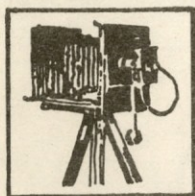

Dvorišče polno sodov . . .

leto 1932

Takle je bil laboratorij . . .

**arhivski
posnetki
naše tovarne**

